

BIJLAGE - reconstructie Max de Vries

Anita Blijdorp Tekstproducties
mob. 06 1330 5403
E-mail: anitablijdorp@gmail.com

Biografische schets Max de Vries¹

Max de Vries is geboren op 27 maart 1918 in Drove, een plaats ten oosten van Aken (Duitsland). Hij heeft een tweelingbroer, Ernst de Vries. Een oudere zus Dina is in 1908 geboren in Groningen.

Vader Bernard de Vries werd in 1874 geboren in Winschoten, hij overleed in 1935. Moeder Helena Daniël werd geboren in het Duitse stadje Drove. In de jaren dertig verbleef het gezin in Duitsland vanwege betere kansen op werk. Max en Ernst hebben door het verblijf in Drove de Duitse nationaliteit.

Tweede Wereldoorlog, Jodenvervolg

Ernst de Vries vertrok vóór 1940 naar de Verenigde Staten en overleefde WO2. Moeder Helena en haar dochter Dina blijven in Duitsland, zij worden vanuit Düren (bij Drove) gedeporteerd en in 1942 vermoord.

Max vlucht in de zomer van 1937 naar Nederland en verblijft eerst bij familie in Rotterdam. Hij gaat aan de slag als huisschilder. In het najaar van 1937 bemachtigt hij een plek in het Joods Werkdorp Nieuwesluis. Als adres staat genoteerd: Middenmeer, Nieuwesluiserweg A17. In september 1939 verkrijgt Max de Nederlandse nationaliteit. Gevolg: Max wordt opgeroepen voor de militaire dienst, op 14 december 1939 wordt hij goedgekeurd.²

Max blijft in het werkdorp tot na de ontruiming op 20 maart 1941. Hij is Nederlander, mogelijk heeft dit hem op dat moment nog gevrijwaard van deportatie naar Amsterdam. Belangrijk is om te vermelden: Max hoort niet bij de groep van zestig achterblijvers die tot 1 augustus het landbouwbedrijf draaiende houdt.

Max de Vries melkt koeien van het werkdorp. Foto Collectie Julius Reutlinger.

¹ Onderzoek door Roel Wittink (auteur werkdorpwieringermeer.nl) en Anita Blijdorp.

² De keuring voor militaire dienst van 18-jarige Wieringermeesters was op 14 december 1939. Max was toen 21 jaar. Deze lichte is nooit opgeroepen voor actieve dienst. De algemene mobilisatie startte in augustus 1939, toen werden vooral reservisten opgeroepen.

Inschrijving in Middenmeer

Na twee dagen van rondzwerven, kan Max de Vries terecht in een pension/kosthuis Brugstraat 18 in Middenmeer. [Vakbondsman Gerard Kesselaar en zijn vrouw Krina Verplakke](#) bieden Max een kamer in hun pension aan. Zijn inschrijving in de bevolkingsadministratie op dit adres is gedateerd op 8 april 1941. Max krijgt van gemeente Wieringermeer op 10 december 1941 een persoonsbewijs uitgereikt met nummer 3512. De Vries is huisschilder van beroep maar of hij hier betaald werk in had in 1941-1942 is niet bekend.

Verplicht 'evacuëren'

Zomer 1942 klopt de Middenmeerse [politieman Hendrikus Noot](#) op de deur. Deze man besluit eigenhandig dat Max de Vries naar Amsterdam moet vertrekken, hoewel hij geen order van burgemeester Loggers had ontvangen.³

Max vertrekt uit Middenmeer maar schrijft zich niet in, in de Amsterdamse bevolkingsadministratie. Hij verblijft bij een tante en oom (Brunette Daniël -zus van zijn moeder Helena- en Abraham Turksma) op 2^e Oosterparkstraat. Familie Kesselaar stuurt hem in die weken voedselpakketten na.⁴

Strafgeval

De Duitsers beginnen voorjaar 1942 met grootschalige transporten van Joden naar Duitsland. Max zijn 'illegale' aanwezigheid in Amsterdam maakt hem voor de Duitse autoriteiten tot 'strafgeval'. Als hij op 1 augustus 1942, om 7.30 uur wordt gearresteerd aan Meerhuizenstraat 14, verdwijnt Max in een Amsterdamse politiecel en wordt op 10 september naar kamp Westerbork overgebracht. Nog de volgende dag gaat hij op transport naar Auschwitz. Samen met andere mannen tussen 15-55 jaar wordt hij [bij Cosel geselecteerd voor dwangarbeid](#) in een van de kampen van de organisatie Schmelt in Seibersdorf. Op 31 maart 1943 wordt Max de Vries hier vermoord.

1946, gemeente Wieringermeer doet onderzoek

Vanaf najaar 1945 gaat een 15-koppig comité van Wieringermeeders aan de slag met de [voorbereidingen voor een oorlogsmonument](#). Max de Vries is in beeld als inwoner van de polder die mogelijk slachtoffer is geworden van oorlogshandelingen. Gemeente Wieringermeer vraagt in juni 1946 inlichtingen over Max aan de Directie van Kamp Westerbork en ook aan de Joodse coördinatiecommissie voor het bevrijde Nederlandse gebied te Amsterdam. Beide organisaties kunnen op dat moment geen uitsluitsel geven over Max zijn lotgevallen. Het monument wordt in het najaar van 1946 wordt onthuld, zonder de naam Max de Vries.⁵

1951, bijschrijving in het overlijdensregister

In 1949 doet de minister van Justitie aangifte van de dood van de Nederlander Max de Vries. Twee jaar later, op 20 december 1951 volgt toevoeging in het overlijdensregister van gemeente Wieringermeer. 'Te Seibesdorf is overleden op 30 maart 1943: de Vries, Max (...) geb. te Drove (Dld.) op 27 maart 1918 en wonende te Wieringermeer.'

³ Op 17 april was door de Duitsers de 'evacuatie' naar Amsterdam gelast van inwoners uit o.a. de Wieringermeer en meer plaatsen in West-Friesland en Muiden. Zie het boek *Verzet in West-Friesland*, hoofdstuk 'Kroniek van dag tot dag', blz. 186.

⁴ Marie Krina Kesselaar-Verplakke beschrijft zomer 1945 de actie van politieman Noot en het contact met Max in een brief aan het Militair Gezag, Districtscommissaris Den Helder.

⁵ Gemeentesecretaris Jan Frans de Groot vertrekt in 1946, hij wordt burgemeester in Wormerland.

Waarom in de jaren vijftig zijn naam niet alsnog is toegevoegd aan het oorlogsmonument is (nog) niet bekend. Mogelijk dat onderzoek in de archieven van het gemeentebestuur en/of gemeenteraad hierover duidelijkheid kan geven.⁶

Tekst: Anita Blijdorp, met dank aan Roel Wittink en aan Wilbert Korevaar.

Naschrift d.d. 17 september 2025

In de notulen van de gemeenteraad Wieringermeer, eind 1951 (zie RAA⁷.) lezen we in raadsstuk no.91 dat aan het college gevraagd wordt 'om aandacht te (blijven) besteden aan het onderhoud van het oorlogsmonument'. Het college belooft advies in te winnen bij betrokken beeldhouwers. In 1952 is het oorlogsmonument niet genoemd in notulen van college noch raad.

De inschrijving van Max de Vries in het overlijdensregister eind 1951 is mogelijk aan de aandacht ontsnapt van de verantwoordelijk ambtenaar van de burgerlijke stand; van burgemeester G.G. Loggers; van de opvolgers van J.F. de Groot (zie noot 5). Of het toenmalige comité dat de 4-meiherdenking verzorgde hier aandacht voor had, is nog maar de vraag. Burgemeester Loggers had begin 1949 aan afdeling Wieringermeer van Stichting 1940-1945 gevraagd voortaan de organisatie van 4 mei op zich te nemen. Hij noemde dit '*de herdenking van de bevrijding*'.⁸ Voorzitter Huibert de Graaf was begin 1951 vanwege ziekte niet meer betrokken, hij overleed op 10 augustus dat jaar. Het is niet meer te achterhalen of dhr. J.P. van Marwijk, secretaris van genoemde afdeling Wieringermeer St. 1940-1945 op de hoogte is gebracht van Max zijn overlijden.⁹

Geraadpleegde bronnen

ARCHIEVEN

Regionaal Archief Alkmaar (RAA)

Secretarie gemeente Wieringermeer (1938-1985), 0623.

- Inv.nr. 45 Notulen van de gemeenteraad, jaren 1950-1954.
- Inv.nr. 707 Correspondentie bewoners Joods werkdorp Nieuwesluis, letters M-Z
- Inv.nr. 1600 Herdenkingsmonument gevallen Wieringermeer periode Tweede Wereldoorlog

Plaatsingslijst persoonskaarten (en kopie) van de gemeente Wieringermeer 1939-1994, 1301.

- Inv.nr. 65. Persoonskaart Max de Vries.

Noord-Hollands Archief (NHA)

Militieregisters 1870-1941, 23. Gem. Wieringermeer, opgeroepen mannen, dec. 1939.

Militair Gezag 1945-1946. Districts Militair Commissariaat van Den Helder, 245, Inv.nrs. 942,943.

Stadsarchief Amsterdam

Politierapporten (meldingsrapporten) 1940 1945 (online versie).

NIOD

Cartotheek Joodse Raad (online versie). Kaart Max de Vries.

⁶ A.N. Nap is in 1946 de opvolger gemeentesecretaris na vertrek J.F. de Groot. Loggers was zelf op 13 juli 1942 afgevoerd, de deportatie van Max de Vries in 1942 lag hem mogelijk niet vooraan in het geheugen?

⁷ Archief van de secretarie gemeente Wieringermeer, 1938-1985, 0623. Inv.nr. 45.

⁸ Zie het artikel 'Herinneren en herdenken' in Kroniek nr. 82, jrg. 2019/1.

⁹ Over J.P. van Marwijk staat in Adresgids Wieringermeer 1952 vermeld: ambtenaar bij domeinen.

LITERATUUR

Adresgids Wieringermeer, jaar 1952. Historisch Genootschap Wieringermeer.

Baar, J. van et al, *Verzet in West-Friesland*, 1990, uitgeverij Pirola Schoorl.

Blijdorp, B.A., *Wieringermeer 1940-1945*, uitgave van Historisch Genootschap Wieringermeer, 2007.

‘Herinneren en herdenken’, Anita Blijdorp, in: *Kroniek*, uitgave van Historisch Genootschap Wieringermeer, 27ste jaargang 2019/1, nr. 82, blz 18-23. Online te vinden:

<https://tijdschriften.archiefalkmaar.nl/issue/KGW/2019-04-01/edition/null/page/20?query=>

z.d. Lijst met namen van 62 achterblijvers in Joods Werkdorp Nieuwesluis 20 maart – 31 juli 1941. Via Wilbert Korevaar verkregen.

INTERNET

<https://www.werkdorpwieringermeer.nl/max-de-vries/> geraadpleegd op 1 september 2025.

<https://wieringermeer.nl/gerard-kesselaar-nam-het-op-voor-de-arbeider/>

<https://wieringermeer.nl/collaboratie-in-de-wieringermeer-tijdens-wo2/>

West-Grafdijk, 9 en 19 september 2025

Anita Blijdorp